

De jaren 2010-2020

In deze terugblik aandacht voor het laatste decennium van de nu al 40-jarige strijd van LIW/Arisa tegen kinderarbeid, mensenrechtenschendingen, discriminatie en ander onrecht in India en Zuid-Azië. Een greep uit die laatste periode met talrijke onderzoeken en rapporten die vaak aangehaald werden in de media, zowel nationaal als internationaal, en telkens weer leidden tot Kamervragen die de Nederlandse regering dwongen een standpunt in te nemen.

Het was ook een decennium van grote veranderingen voor de organisatie. Het aantal medewerkers groeide, Gerard Oonk nam na bijna 40 jaar afscheid als directeur en Sandra Claassen nam het stokje over, en de stichting verhuisde naar een nieuw pand aan de Korte Elisabethstraat in het centrum van Utrecht. En dat laatste in combinatie met de verandering van de naam in Arisa – Advocating Rights in South Asia –, en daarmee de uitbreiding van de focus van India naar Zuid-Azië.....

(Stop) Kinderarbeid

Al sinds 2004 maakt LIW/Arisa deel uit van de coalitie Stop Kinderarbeid (SKA), die verder bestaat uit AOb, FNV, Hivos, ICCO/Kerk in Actie en Stichting Kinderpostzegels. SKA zet zich in voor de uitbanning van alle vormen van kinder-

arbeid en voor kwalitatief goed, regulier dagonderwijs voor kinderen tot ten minste 15 jaar. De coalitie pleit voor een gebiedsgerichte aanpak, waarbij kinderarbeidvrije zones (CLFZ's) worden ontwikkeld, uitgebreid en versterkt. Vooral in de laatste 10 jaar speelde SKA een cruciale rol bij de strijd tegen kinderarbeid en het bevorderen van onderwijs. In nauwe samenwerking met lokale gemeenschappen en organisaties is SKA tot dusver betrokken geweest bij het creëren van meer dan 100 kinderarbeidvrije zones. Een korte terugblik op de activiteiten van SKA en daarmee LIW:

Eind 2011 organiseerde SKA met LIW een workshop in Oeganda over het inzetten van CLFZ's bij de bestrijding van kinderarbeid. De ervaring van MV Foundation stond daarbij centraal. Deze organisatie vierde in februari 2012 haar 20-jarig bestaan met een grote bijeenkomst in Hyderabad, India.

Naar aanleiding van een brief van SKA aan de Tweede Kamer beloofde de minister van OS eind 2012 prioriteit te geven aan het thema kinderarbeid en CLFZ's te gaan steunen.

In 2013 kwamen wederom 120 afgevaardigden uit 24 landen bijeen in Oeganda voor de door SKA georganiseerde conferentie 'Van Werk naar School – Werken aan

Kinderarbeidvrije Gebieden', resulterend in de [Kampala Declaration](#). Kinderarbeidvrije zones waren ook later in dat jaar het thema tijdens een wereldconferentie in Brazilië waar SKA ook vertegenwoordigd was.

In juli 2014 diende ChristenUnie een tweetal moties in naar aanleiding van publicaties van LIW, over ketentransparantie in de kledingindustrie en over sociale criteria voor duurzaam inkopen waarbij de *Toolkit 'Kinderarbeidvrij Inkopen door Overheidsinstanties'* als goed hulpmiddel werd aanbevolen.

In mei startte het nieuwe programma van SKA, *'Uit het werk en naar school – Samen werken aan kinderarbeidvrije zones'*. Aftrap was in Mali, met afgevaardigden uit India, Afrika en Europa. MV Foundation stond model voor de aanpak in een tiental Afrikaanse landen.

In juni 2015 nam de minister van BHOS het handboek *Stepping Stones for Creating Child Labour Free Zones* van Stop Kinderarbeid in ontvangst en beloofde die te promoten. Het handboek is ook mede door LIW aangeboden aan de directeur van het ILO-kinderarbeidprogramma. In mei 2016 organiseerde SKA in Delhi een conferentie onder dezelfde naam, met als doel het delen van succesvolle ervaringen en het onderzoeken van nieuwe samenwerkingsverbanden.

In 2016 publiceerden ILO en IOE een nieuwe handleiding om bedrijven te informeren over hoe ze kinderarbeid kunnen voorkomen. SKA en LIW hebben daarbij hun advies ingebracht.

In 2017 werd de Wet Zorgplicht Kinderarbeid aangenomen door de Tweede Kamer en in 2019 door de Eerste Kamer. Deze wet verplicht bedrijven te onderzoeken of in hun productieketen kinderarbeid voorkomt, en een plan van aanpak moeten maken als dat inderdaad zo is. SKA heeft de nodige aanbevelingen gedaan om de wet krachtiger te maken, met LIW als politieke pleitbezorger.

Natuursteen

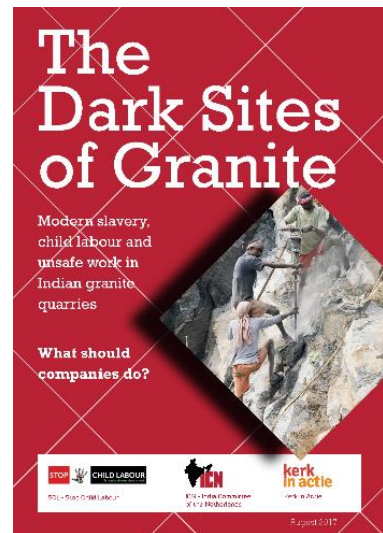
Na 2010 bleef LIW nauw betrokken bij de Werkgroep Duurzame Natuursteen (WGDN), die uitgroeide tot een internationale organisatie waar enkele tientallen Nederlandse, Belgische, Engelse en Scandinavische natuursteenbedrijven zich bij aansloten, met een focus op verantwoord geproduceerd natuursteen uit steengroeven en -fabrieken in India en China. In 2012 werden de krachten gebundeld met een Britse werkgroep om op Europees niveau verder te gaan als *TFT Responsible Stone Program*. In 2013 ging een kinderarbeidvrije zone van start in Budhpura, Rajasthan, een van de belangrijkste natuursteengebieden in India, in samenwerking met NGO Manjari en LIW-partner MV Foundation, met het doel om alle (werkende) kinderen (weer) naar school te krijgen. Ook Stop Kinderarbeid (SKA) en de bedrijven Beltrami en London Stone gingen bijdragen aan het project. Voor nieuws over dit project werd de website <https://www.nochildleftbehind.be> opgezet. Via TFT lukte het wel verbeteringen door te voeren bij de leveranciers van natuursteen aan Europese bedrijven, hoewel de invloed op de omstandigheden in groeves minder was.

In 2015 bracht LIW samen met SKA het rapport *Rock Bottom – Modern Slavery and Child Labour in South Indian Granite Quarries* over de arbeidsomstandigheden bij de granietwinning in Zuid-India. Het rapport toonde aan dat in Indiase steengroeven nog steeds massaal sprake was van moderne slavernij en ook kinderarbeid. De meeste Nederlandse importeurs van Indiaas graniet gaven niet aan uit welke groeves hun graniet afkomstig was of zeiden dat niet te weten. Naar aanleiding van het rapport werden Kamervragen gesteld, waarna de regering beloofde het beleid voor sociaal verantwoord inkopen aan te scherpen.

Met natuursteenbedrijf Arte werkt LIW sinds eind 2017 aan betere arbeidsomstandigheden in granietgroeves in Ballikurava, Andhra Pradesh, ook via kinderarbeidvrije zones.

In 2017 publiceerden LIW en SKA een nieuw rapport over de misstanden in Zuid-Indiase granietgroeves: *The Dark Sites of Granite - Modern slavery, child labour and unsafe work in Indian granite quarries. What should companies do?* Het onderzoek toonde aan dat moderne slavernij, lage lonen en gevaarlijke en ongezonde werkomstandigheden veelvuldig voorkomen in de groeves in Andhra Pradesh, Telangana en Karnataka, alsmede kinderarbeid in een aantal van die groeves. Ook dit rapport leidde weer tot veel publiciteit, ook in de Indiase, Duitse en Engelse pers. In het Europese parlement en de Tweede Kamer werden vragen gesteld. De regering beloofde vaart te zetten achter een natuursteenconvenant. Onderhandelingen daartoe tussen LIW, SKA, brancheorganisaties, overheid en vakbonden begonnen in dat jaar, en resulteerden in mei 2019 in de ondertekening van het natuursteenconvenant TruStone.

In juni 2020 verscheen Arisa's rapport *Between a Rock and a Hard Place - Social and labour conditions in sandstone production in Rajasthan, India*.

Dit rapport laat zien dat er vooruitgang is geboekt ten opzichte van het LIW-rapport uit 2005 hierover: *Budhpura 'Ground Zero' - Sandstone quarrying in India*. Kinderarbeid is sterk verminderd in de groeves maar het komt nog wel voor. Wat het betalen van minimumlonen is de situatie minder positief, met name voor vrouwen. Verder laat het rapport zien dat silicose, een ongeneeslijke stoflongziekte, een groot probleem is waar nog te weinig aandacht voor is.

Kleding

In mei 2011 brachten LIW en SOMO het rapport *Captured by Cotton - Exploited Dalit girls produce garments in India for European and US markets* uit. Hieruit bleek dat in Tamil Nadu 120.000 jonge meisjes onder erbarmelijke omstandigheden kleding maakten voor Europese en Amerikaanse kledingketenbedrijven. Er was sprake van misbruik en valse beloften. Veelal ging het om Dalit-meisjes, jonger dan 18 jaar, die te werk werden gesteld via het 'Sumangali Scheme' (meisjes worden geworven met beloften van goed loon en flinke som geld als bruidsschat). Alle betrokken bedrijven werden aangeschreven. Veel bedrijven erkenden het probleem, en een aantal zegde toe gezamenlijk een eind te willen maken aan kinderarbeid en de slechte omstandigheden, in samenwerking met lokale organisaties en de overheid. Het rapport genereerde veel aandacht in de media en de Tweede Kamer.

In april 2012 volgde het LIW/SOMO-rapport *Maid in India - Young Dalit Women Continue to Suffer Exploitative Conditions in India's Garment Industry*. Kledingbedrijven waren er nog steeds niet in geslaagd de arbeidsomstandigheden bij hun toeleveranciers in Tamil Nadu structureel te verbeteren, ondanks mooie beloften en een aantal goedbedoelde initiatieven. Nog steeds werkten duizenden vrouwen en meisjes onder omstandigheden die niet anders konden worden aangeduid dan als gebonden arbeid. Wel waren er volgens het rapport verbeteringen doorgevoerd door enkele grote Indiase bedrijven, zoals iets hogere lonen en meer bewegingsvrijheid. Een enkel Nederlands bedrijf liet weten geen kleding meer af te nemen van leveranciers die het Sumangali Scheme gebruikten. Naar aanleiding van het rapport werd in de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering werd gevraagd om met de kledingbranche afspraken te maken over 'volledige ketentransparantie' en het uitbannen van kinderarbeid. Ook in het Europese parlement werden vragen gesteld, en de Amerikaanse regering sprak van dwangarbeid in geval van Sumangali Scheme.

In maart 2013 pleitten LIW en SOMO opnieuw voor transparantie in de kledingindustrie, via de publicatie van *Time for Transparency: The case of the Tamil Nadu textile and garment industry*. In deze notitie zetten SOMO en LIW uiteen waarom de kledingindustrie transparanter moest worden en werden relaties tussen leveranciers en afnemers gepubliceerd die meestal verborgen bleven voor consumenten en belanghebbenden.

In juni bracht de Nederlandse kledingbranche op aandringen van de minister van BHOS een [Plan van Aanpak – Verduurzaming Nederlandse Textiel- en Kledingsector](#) uit om misstanden in de kledingindustrie te bestrijden. LIW werkte met andere maatschappelijke organisaties mee aan de inhoud van dit plan.

In oktober 2014 wederom een SOMO/LIW-rapport: [Flawed Fabrics - The abuse of girls and women workers in the South Indian textile industry](#), dat aantoonde dat uitbuiting en dwangarbeid nog steeds de dagelijkse realiteit was in de textielindustrie in Zuid-India. Gedwongen lange uren voor lage lonen voor meisjes en vrouwen. Verblijvend in slaapzalen moegen ze het bedrijfsterrein bijna nooit verlaten. De onderzochte fabrieken leverden aan westerse merken zoals C&A, Primark en Replay. Nederlandse bedrijven waren nog nauwelijks actief om deze misstanden aan te pakken. Dit rapport deed wel weer de motivatie bij de bedrijven toenemen. Na Kamervragen noemde de

minister van BHOS de moderne slavernij en de kinderarbeid in de textielindustrie een ‘ernstige mensenrechtenschending’, en wilde zij goede voorbeelden van bedrijven en maatschappelijke organisaties steunen.

Het LIW-artikel [Unfree And Unfair](#) van januari 2016 leidde ertoe dat vijf grote kledingmerken beloofden de werk- en leefomstandigheden van jonge migrantarbeidsters te verbeteren. Het artikel beschreef de slechte omstandigheden, lage lonen en zeer beperkte bewegingsvrijheid van jonge – vaak vrouwelijke - migranten in Bangalore. Alle betrokken kledingbedrijven was om reactie gevraagd. Ook dit artikel kreeg veel aandacht in de internationale media.

In juli 2016 ondertekenden LIW en SKA samen met brancheorganisaties en overheid het Convenant Duurzame Kleding en Textiel. LIW was bij de uitvoering van het convenant betrokken, om samen met haar Indiase partners erop toe te zien dat de maatregelen van bedrijven ook echt leidden tot verbeteringen voor de arbeiders.

In december 2016 verscheen het LIW-rapport [Fabric of Slavery - Large-scale forced \(child\) labour in South India's spinning mills](#). Dit onderzoek toonde aan dat in 90% van de Zuid-Indiase spinnerijen moderne slavernij voorkomt. Het Sumangali systeem nam weliswaar af, maar lange werkdagen, seksuele intimidatie en lonen onder het minimum waren nog steeds aan de orde van de dag. Veel internationale media-aandacht, en vragen in het Nederlandse en Europese parlement. Met de Indiase organisaties SAVE en READ ging LIW aan de slag op zoek naar oplossingen.

In februari 2017 boden Schone Kleren Campagne (SKC) en LIW de minister van BHOS een petitie aan. Ruim 10.000 Nederlanders riepen met hun handtekening de minister op zich in te zetten voor een leefbaar loon voor kledingarbeiders. De petitie volgde op het SKC/LIW-rapport [Uitgekleed-Aangekleed](#) over Nederlandse bedrijven die kleding in India lieten maken voor lage lonen. Ook dit rapport leidde tot Kamervragen. In mei spraken SKC, LIW, een aantal van de bedrijven en de minister over het toewerken naar een leefbaar loon.

Met SKC en de Indiase Garment Labour Union (GLU) publiceerde LIW in januari 2018 het rapport [Labour without Liberty - Female Migrant Workers in Bangalore's Garment Industry](#) over jonge migrantarbeidsters in Bangalore's kledingfabrieken die het slachtoffer waren van moderne vormen van slavernij. Het rapport was een oproep aan diverse kledingmerken om misstanden bij hun leveranciers aan te pakken.

Begin 2018 startte een project samen met sociaal ondernemer Sympany om de keten van resttextiel in de regio Panipat, Haryana, in kaart te brengen. Arbeidsomstandigheden zijn er slecht, met name voor migrantenvrouwen en kinderen. Bevindingen verschenen in juni 2020 in het rapport [Textile Recycling Unravelling - Exploring post- and pre-consumer textile recycling value chains in Panipat, India](#).

Met SOMO en HomeWorkers Worldwide bracht LIW in juni 2018 het rapport [Case closed, problems persist - Grievance mechanisms of ETI and SAI fail to benefit young women and girls in the South Indian textile industry](#)

uit. Hierin werd het functioneren van twee organisaties – ETI en SAI - onderzocht die hun belofte om de concrete klachten over zeer slechte arbeidsomstandigheden van meisjes en jonge vrouwen in de textiel- en kledingindustrie in Zuid-India effectief aan te pakken, niet konden nakomen. Het rapport haalde de internationale pers, en resulteerde onder meer in het tot stand komen van een dialoog van ETI met lokale organisaties.

In mei van dit jaar tenslotte verscheen het rapport *Spinning around workers' rights – International garment companies linked to forced labour in Tamil Nadu textile mills*, in samenwerking met SOMO. Uit grootschalig onderzoek bij 29 spinnerijen in Tamil Nadu bleek dat gedwongen arbeid een groot risico is in Indiase spinnerijen die garens en stoffen produceren voor de internationale kleding- en textielindustrie. De al zeer kwetsbare arbeiders werden bovendien nog eens keihard geraakt door de coronacrisis in India.

De strijd voor betere werkomstandigheden in de kledingindustrie is dus nog niet ten einde.

Dalits

In juni 2010 rolde namens het Dalit Netwerk Nederland de brochure *Onaanraakbaar?* van de pers, over de discriminatie van Dalits en de schending van hun mensenrechten. De brochure gaf suggesties voor actie, zoals handtekeningen op een bijgevoegde actiekaart voor een actief Nederlands en EU-beleid. LIW voerde dat jaar vruchtbaar overleg met politici en ambtenaren over de positie van Dalits. Zodoende werd de Europese Commissie gevraagd wat zij gingen doen om de kwestie aan de orde te stellen bij de Indiase regering. Verder schreef LIW ruim honderd bedrijven die in India actief zijn, aan om in actie te komen. Ook vroeg LIW aandacht voor de ongeveer 1 miljoen Dalit-'poepruimers' en hun strijd voor afschaffing van hun gedwongen werkzaamheden en rehabilitatie daarvoor.

De Tweede Kamer nam in 2011 een motie van kamerlid Voordewind aan die er voor pleit dat Nederland zich zou blijven inzetten voor het verbeteren van de Dalits. De minister van BuZa zou de kwestie moeten aankaarten bij VN en EU, en werk moeten maken van de bestrijding van kastendiscriminatie door bedrijven. De minister van BuZa reageerde aanvankelijk positief, overwoog zelfs de financiering van het International Dalit Solidarity Network (IDSN) voort te zetten, maar trok zijn besluit later terug. In 2012 nam LIW als spreker deel aan een hoorzitting in de Tweede Kamer over mensenrechten. Daarbij werden kamerleden gevraagd alsnog bij de minister aan te dringen op uitvoering van de Dalit-motie.

In 2012 werden vragen gesteld in het Europees parlement over de aanpak van kastendiscriminatie, na een onderhoud van IDSN en LIW met een aantal Europarlementariërs.

In 2013 werd de motie na een kabinetswisseling nog steeds niet uitgevoerd. Wel werd een door IDSN en LIW bepleitte Dalits-resolutie aangenomen door het Europees Parlement: een krachtige steunbetuiging aan de honderden miljoenen mensen die waren blootgesteld aan kastendiscriminatie. Het Indiase 'bemoeienis-taboe' rond Dalits leek te wankelen. In 2014 uiteindelijk kaartte de minister het probleem aan bij de Indiase regering en de VN, na een oproep van kamerleden tot actie tegen onbestraft geweld tegen Dalit-vrouwen in dat jaar.

Samen met FNV Mondiaal bracht LIW in mei 2014 de brochure *Dalit-vrouwen Recheloos* uit. De brochure gaat over wat het betekent om een Dalit-vrouw te zijn: veelvuldig het slachtoffer van seksueel en ander geweld, vernedering, discriminatie, uitbuiting en zelfs moord.

Nog steeds probeert LIW/Arisa het probleem van kastendiscriminatie onder de aandacht te brengen, de laatste jaren met nadruk op kastendiscriminatie op de werkvloer.

Zaden

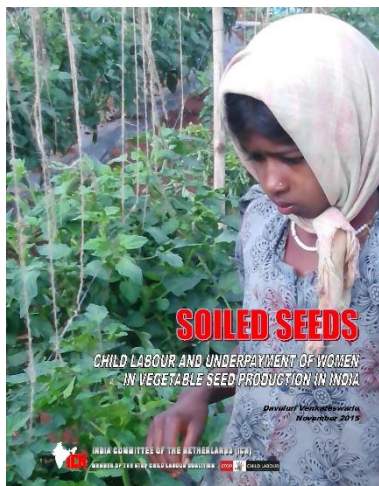
Na de publicatie van een tweetal rapporten (*Growing up in the Danger Fields* en *Signs of Hope*) over de zeer omvangrijke kinderarbeid en slechte arbeidsomstandigheden in de katoen- en groentezaadteelt in India in juni 2010, samen met SKA, voerde LIW gesprekken met zaadbedrijven die betrokken waren bij kinderarbeid. Deze bedrijven hadden inmiddels een begin gemaakt met de aanpak van de problemen in hun keten.

In december 2012 publiceerde LIW samen met Fair Labor Association (FLA) het rapport *Wages of Inequality – Wage Discrimination and Underpayment in Hybrid Seed Production in India*, een veldonderzoek naar de lonen van arbeiders in de teelt van katoen- en groentezaden in vier Indiase deelstaten, zaden bestemd voor zowel Indiase als multinationale bedrijven, o.a. Monsanto, Syngenta en Bayer (en haar Nederlandse dochter Nunhems). Uit het rapport bleek dat vrouwen vaak aanzienlijk minder verdienen dan het officiële minimumloon; minder betaald dan mannen, voor hetzelfde werk. Ook bleek dat veel arbeiders Dalit-vrouwen waren, en dat bij de meeste bedrijven kinderen werkten. En dat drukte de lonen van de volwassen arbeiders. Naar aanleiding van het rapport sprak LIW met diverse bedrijven. Deze erkenden de onderbetaling, en beloofden plannen te maken voor fatsoenlijke lonen.

Na Kamervragen volgend op LIW's rapport *A Tale of Two Companies: The difference between action and inaction in combating child labour* van juni 2013 liet de Nederlandse regering weten 'liefst zo snel mogelijk' kinderarbeid en lage lonen bij de zaadproductie uit te willen bannen. Het rapport onderzocht de levering van zaden aan de bedrijven Bejo Zaden en Nunhems.

The Price of Less Child Labour and Higher Wages verscheen in juni 2014, en toonde aan dat betere prijzen van een multinational voor zaadboeren tot minder kinderarbeid en hogere lonen leiden.

Bijna een half miljoen Indiase kinderen – 200.000 jonger dan 14 jaar – werken in de katoenzaadteelt. Dat was een van de schokkende resultaten van het LIW-rapport *Cotton's Forgotten Children*, juli 2015. Vergeleken met het onderzoek uit 2010 was het aantal met 100.000 gestegen, hoewel het aantal jonge kinderen wel verminderd was. Het rapport leidde meteen tot actie. In Rajasthan werd de deelstaatregering door het Gerechtshof om een reactie gevraagd, in Nederland werden weer Kamervragen gesteld, en internationale en Nederlandse media besteedden er aandacht aan.

Met het in november 2015 verschenen *Soiled Seeds – Child Labour and Underpayment of Women in Vegetable Seed Production in India* van LIW en SKA werden grote zaadbedrijven en de Nederlandse regering pas echt in beweging gezet om actie te ondernemen tegen kinderarbeid en lage lonen. Het rapport toonde aan dat meer dan 150.000 kinderen – veelal Dalit of Adivasi - in Maharashtra en Karnataka werkzaam waren in de groentezaadteelt.

In november 2018 presenteerden LIW en SKA een nieuw voortgangsrapport over de arbeidsomstandigheden in de Indiase zaadsector: *Remedies for Indian seed workers in sight? Monitoring report on tackling child labour and non-payment of minimum wages in hybrid cotton and vegetable seeds production in India*. Dit rapport liet zien dat zaadbedrijven, ondanks vooruitgang bij de bestrijding van kinderarbeid, het probleem sinds de vorige twee rapporten uit 2015 nog niet voldoende

hebben aangepakt. Daarnaast hadden de bedrijven onvoldoende maatregelen genomen om minimumlonen te garanderen, met name de lonen van vrouwen bleven achter. Wederom werden er naar aanleiding van een LIW-rapport Kamervragen gesteld.

Arisa's rapport *Sowing Hope - Child labour and non-payment of minimum wages in hybrid cottonseed and vegetable seed production in India* verscheen in juni 2020, met een hoopgevende boodschap. Het rapport liet zien dat in de katoen- en groentezaadproductie in India sinds 2015 belangrijke stappen zijn gezet om

kinderarbeid tegen te gaan. Met name in de gebieden waar aanzienlijke interventies plaatsvonden, nam kinderarbeid af. Wat betreft het betalen van minimumlonen was de situatie helaas een stuk minder positief.

Seeds of Oppression - Wage sharecropping in Bt cottonseed production in Gujarat, India tenslotte werd in juli dit jaar uitgebracht, i.s.m. CLRA. Het rapport belicht een slavernij-achtige realiteit voor veel werkers in Gujarat – veelal migranten uit andere gebieden – die in de katoenzaadsector werken.

Leer en schoenen

In juni 2012 startte de SKA-campagne *We want childfriendly shoes!*, nadat bij een aantal leveranciers aan schoenenbedrijven kinderarbeid was geconstateerd. Consumenten werd gevraagd die bedrijven aan te schrijven. Een aantal bedrijven ging met SKA en LIW in gesprek. Naar aanleiding van deze actie werden vragen gesteld in het Europees Parlement. In 2013 bleek uit het SKA-rapport *Working on the Right Shoes* dat 18 van de 28 aangeschreven bedrijven hun beleid en transparantie reeds hadden verbeterd, via onderzoek in hun productieketen of deelname aan MVO-initiatieven. Een probleem bleef de kinderarbeid bij onderaannemers en thuiswerkers.

In maart 2017 publiceerde LIW het rapport *Do leather workers matter? Violating Labour Rights and Environmental Norms in India's Leather Production* dat gedetailleerd de positie van leerbewerkers in India beschreef. Zo'n 2,5 miljoen werknemers werkten onder vaak onaanvaardbare arbeidsomstandigheden. Hun mensenrechten werden geschonden en hun werk had ernstige gevolgen voor hun gezondheid door de giftige chemicaliën in leerlooierijen.

Sinds november 2020 neemt Arisa binnen een Europees-Aziatisch consortium deel aan het programma *Together for Decent Leather*, een driejarig programma dat zich richt op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van leerarbeiders in India, Pakistan en Bangladesh. Dit jaar publiceerde Arisa het landenoverzicht voor India, met informatie over de productie van leer(producten) in India en de handel daarin: *Leather products from India – Trends in production and trade*.

Thee

Volgens een LIW/SOMO-rapport uit 2011, *Certified Unilever Tea – Small Cup, Big Difference?*, hadden arbeiders die thee plukken voor Unilever in India en Kenia, te kampen met problematische arbeidsomstandigheden en arbeidsrechtenschendingen (waaronder slechte huisvesting en intimidatie), ook als deze thee het duurzaamheidscertificaat Rainforest Alliance droeg. Unilever reageerde en ging met LIW en SOMO in gesprek over verbetering van de situatie.

Certified Unilever Tea – A Cup Half Empty van augustus 2016 liet zien dat de arbeidsomstandigheden waren verbeterd, maar nog steeds 'onder de maat' bleven.

Mensenrechten

In 2011 publiceerde de Indiase regering de *Information and Technology Rules, 2011*: hierin werden regels vastgesteld voor de inhoud van websites. Indiase media en diverse maatschappelijke organisaties uitten hun grote zorg, omdat hiermee de vrijheid van meningsuiting en (daarmee) de mensenrechten in India in gevaar kwamen. De regels hadden ook gevolgen voor Nederlandse en Europese organisaties en bedrijven. LIW stuurde daarover een brief naar regering en Tweede Kamer.

Naar aanleiding van een bezoek van premier Rutte aan India schreef LIW in 2015 samen met o.a. FNV en Amnesty een open brief aan de premier met de oproep aandacht te vragen voor de kwetsbare positie van maatschappelijke organisaties in India. Steeds vaker werd samenwerking met of financiële steun aan die organisaties tegenwerkt, of werden zelfs bankrekeningen geblokkeerd. Na berichten van LIW werden ook Kamervragen gesteld over de Indiase *Foreign Contribution Regulation and Act* die duizenden organisaties raakte die zich inzetten voor mensenrechten. Ook in de jaren daarna bleef LIW aandacht vragen voor de toenemende druk op de mensenrechten in India.

Met FNV publiceerde LIW eind 2016 de brochure *Geen Ongewenste Intimiteiten – De strijd tegen seksueel geweld op het werk wereldwijd*, als vervolg op een bijeenkomst door LIW en FNV georganiseerd met vrouwen uit India en andere landen.

Voor een overzicht van de publicaties van LIW en Arisa in de periode 2010-heden, zie [hier](#).

Terugblik Wilma Roos, senior beleidsadviseur Mondiaal FNV en voormalig lid van Raad van Advies LIW

Indrukwekkende zwart-wit foto's

Het is alweer bijna 40 jaar geleden, in 1982, dat ik op de fiets door het mooie centrum van Utrecht reed om een fototentoonstelling over India te gaan bekijken. Een studiegenoot Sociale Geografie had mij overgehaald: hij had als één van de eerste vrijwilligers van de Landelijke India Werkgroep, deze tentoonstelling opgezet. En omdat ik nieuwsgierig was naar wat hem bezighield, ging ik graag mee. Indrukwekkende zwart-wit foto's toonden een schokkende wereld van armoede, ongelijkheid en kastendiscriminatie die ik niet kende. Het was dat mijn onderzoeksstage naar Mexico al was geregeld en ik mij al had aangesloten bij het Mexico Comité Nederland (in de jaren 70-80 was er voor bijna elk derdewereldland wel een apart solidariteitscomité), anders had mijn studie en werk er misschien heel anders uitgezien.

Terug bij India

Jarenlang vertoefden wij - de studiegenoot was intussen mijn partner geworden - in Latijns-Amerika en Afrika voor studie en werk. Pas in 2003 raakte ik weer betrokken bij India, nu via mijn werk bij Mondiaal FNV. Net als in 1982 raakte ik onder de indruk van de verscheidenheid van dit land, van de schrijnende ongelijkheid maar ook van de strijdlust van de vakbeweging. Ik hoefde niet lang na te denken toen Gerard Oonk me vroeg om lid te worden van de adviescommissie van LIW. Het leek me een goede aanvulling op mijn werk met de vakbeweging in India.

Geweld tegen vrouwen

Van mijn tijd in de adviescommissie koester ik vooral warme herinneringen aan de verschillende strategieweekenden waaraan ik mocht deelnemen. Vooral aan het feit dat de tijd werd genomen om inhoudelijk te discussiëren over de toegevoegde waarde van LIW voor terugdringen van mensen- en arbeidsrechtenschendingen in India. Een gezamenlijk actiepoint was het thema "geweld en intimidatie tegen vrouwen". Een immens probleem in India waar nooit genoeg aandacht voor kan zijn. Als voorbereiding op ILO-conventie 190, tegen geweld en intimidatie op de werkvloer, hebben Mondiaal FNV en LIW in 2016 een gezamenlijk onderzoek gedaan waarin

ervaringen van onze verschillende partners werden gedeeld in een [illustratieve publicatie](#). Ik zal nooit de publieke discussiebijeenkomst aan de Oudegracht in Utrecht vergeten waarbij deze publicatie werd gepresenteerd. Viyakula Mary, directeur van onze gezamenlijke partner SAVE, gaf een presentatie van de verschrikkingen in de spinnerijen van Tirupur. De vele foto's van jonge meisjes die dit niet overleefden waren een beetje teveel van het goede voor het publiek, maar maakte wel duidelijk dat een organisatie als LIW - nu Arisa - nog steeds een zeer belangrijke functie heeft te vervullen.